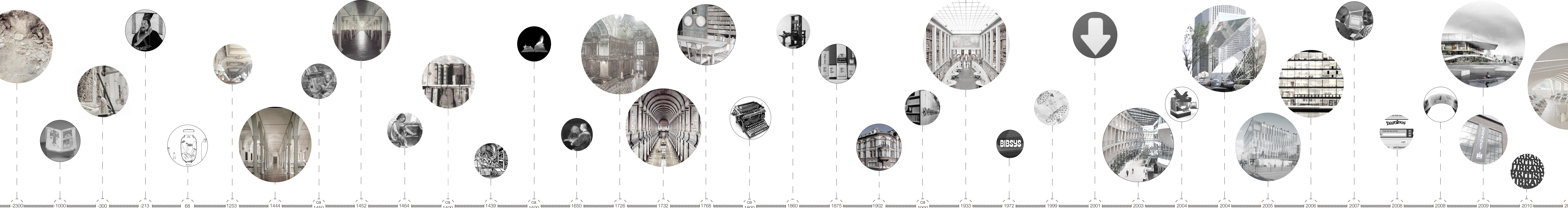

TIDSLINJE

ARKITEKTUR

INFORMASJON

ARKIVERING

Eldste spor fra et bibliotek/arkiv i Ebla i Nord-syria. Bildet viser utgravde kileskrifttavler.

Koptisk manuskript på pergament med penn av strå.

Arkivering av ruller i det "offentlige" biblioteket i Alexandria. Inneholdt hundretusener pergamenter og papyrusruller.

Det sterkeste indisiet om kinesiske bibliotek i oldtida var keiser Shi Huang-tis store bokbål. Han ville slå fast at historien begynte med ham.

Leirkrukker brukt til å lagre ruller i Quamran.

Universiteter begynner å åpne i europa, og biblioteker følger med. Her fra Sorbonne i paris.

Europas første renessansebibliotek, San Marco.

Jean Millot oversetter for bourgogneherregene i et maleri av Jan Tavernier.

Europas første folkebibliotek; Biblioteca Malatesta. Inspirert av San Marco.

Freskefragment som fremstiller en ung Cicero som leser en bok. Av Vincenzo Foppa, Palazzo Mediceo, Milan.

Bøker er lenket fast i et klosterbibliotek i østerrike på 1400-tallet. "Et kloster uten boksamling er som en festning uten våpen." -Gerhard Munthe

Johann Gøtenberg utvikler trykkkunsten. Trykkplater med metalbokstaver åpner for masseproduksjon.

Under reformasjonen ble mange samlinger oppløst, og innholdet ødelagt eller spredt 1500-tallet

Detalj fra "The Reading lesson" av Gerard Terborch.

Hofbibliotek i Wien med sin store hall og balkonger med bøker. Bygd i 1726.

Biblioteket til Trinity College i Dublin. Alfabetisk orden, tilgjengelig for alle. Ca 200 000 bøker.

Gunnerusbiblioteket er Norges første vitenskapelige bibliotek. Her fra Knutzonsalen.

Skrivemaskiner blir oppfunnet, og man kan skrive opptil 130 ord per minutt, i motsetning til 30 ord per minutt for hånd. (skriverekord fra 1853)

Liberty Platen Press trykkpresse av Frederick Otto Degener. Bøker er nå blitt så billige å trykke at bokproduksjon eskalerer raskt.

Dewey decimal system 1875 skaper en standard for kategorisering.

Trondheim folkebibliotek åpner i håndtverkerforeningens lokaler, Kjøpmannsgata 12.

Mekaniske kompakte arkivsystem komprimerer en ellers plasskrevende funksjon.

Biblioteker er nyklassisistiske maktbygg på 1900-tallet. Her er Deichmannske bibliotek.

Prosjektet BIBSYS blir startet i Trondheim for å lage en effektiv database for biblioteksøk.

Salt Lake City Public Library - biblioteket som byrom, omtales som byens torg.

Desentraliserte P2P-nettverk for å dele informasjon mellom klienter. Eksempel: Gnutella, Kazaa, Napster.

Seattle Sentralbibliotek. Et ikon i byen.

BitTorrent lanseres 2001, og effektiviserer informasjonsdeling på internett ytterligere.

Idea Store, London tar på seg oppgaven å drive voksenopplæring og generell kursing.

Verdens første helautomatiske bokscanner; APT BookScan 1200TM. Kan scanne 1200 sider per time.

Biblioteket utvikler seg mot kultur- og samfunnshus. Eksempel; Drammensbiblioteket.

"One Laptop per Child": Billige bærbare datamaskiner titenkt for den tredje verden.

Elektronisk papir. Papiraktig elektroniske ark som viser interaktiv høykontrast tekst uten å bruke mye energi.

reCAPTCHA revolusjonerer digitalisering ved hjelp av en metode som blir mye brukt for verifisering i forbindelse med åpning av nye brukerkontoer på internett.

Over: Aarhus urban media space illustrerer en tendens i bibliotekbyggeriet.

British Library innfører UK web archive. De lagrer 15 petabyte fra internett hver dag for å arkivere internettkulturen.

Biblioteket i vennsla søker også å kombinere bibliotekfunksjonen med et utvidet torg.

Under: Garaget i malmø, "Garaget är ditt extra vardagsrum, en öppen mötesplats för alla åldrar och ett stadsdelsbibliotek."

TIDSLINJE

ARKITEKTUR

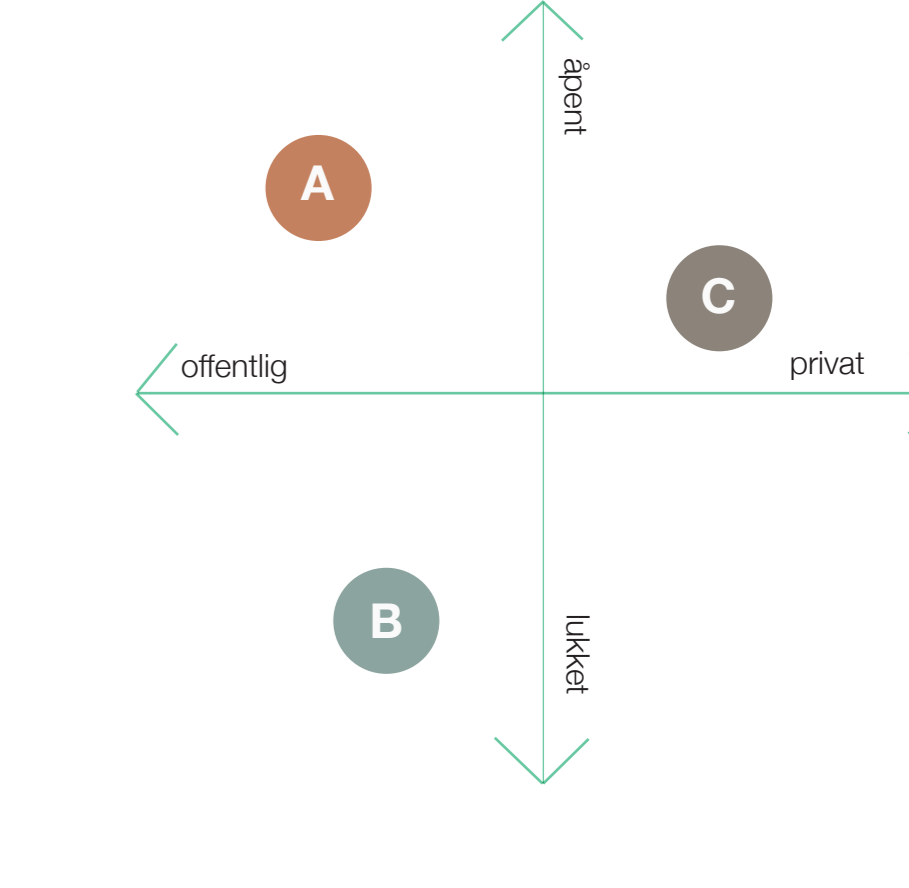
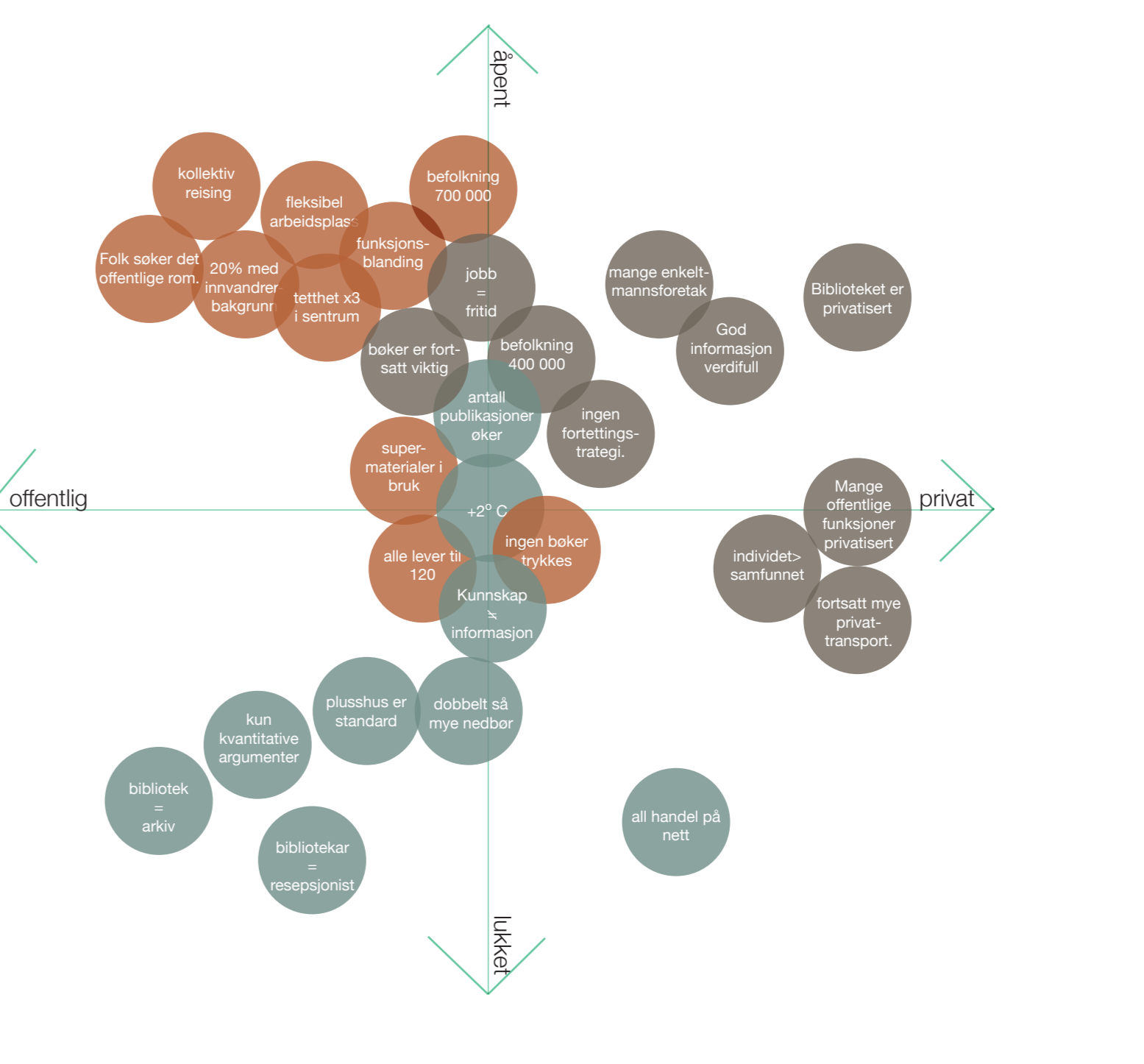
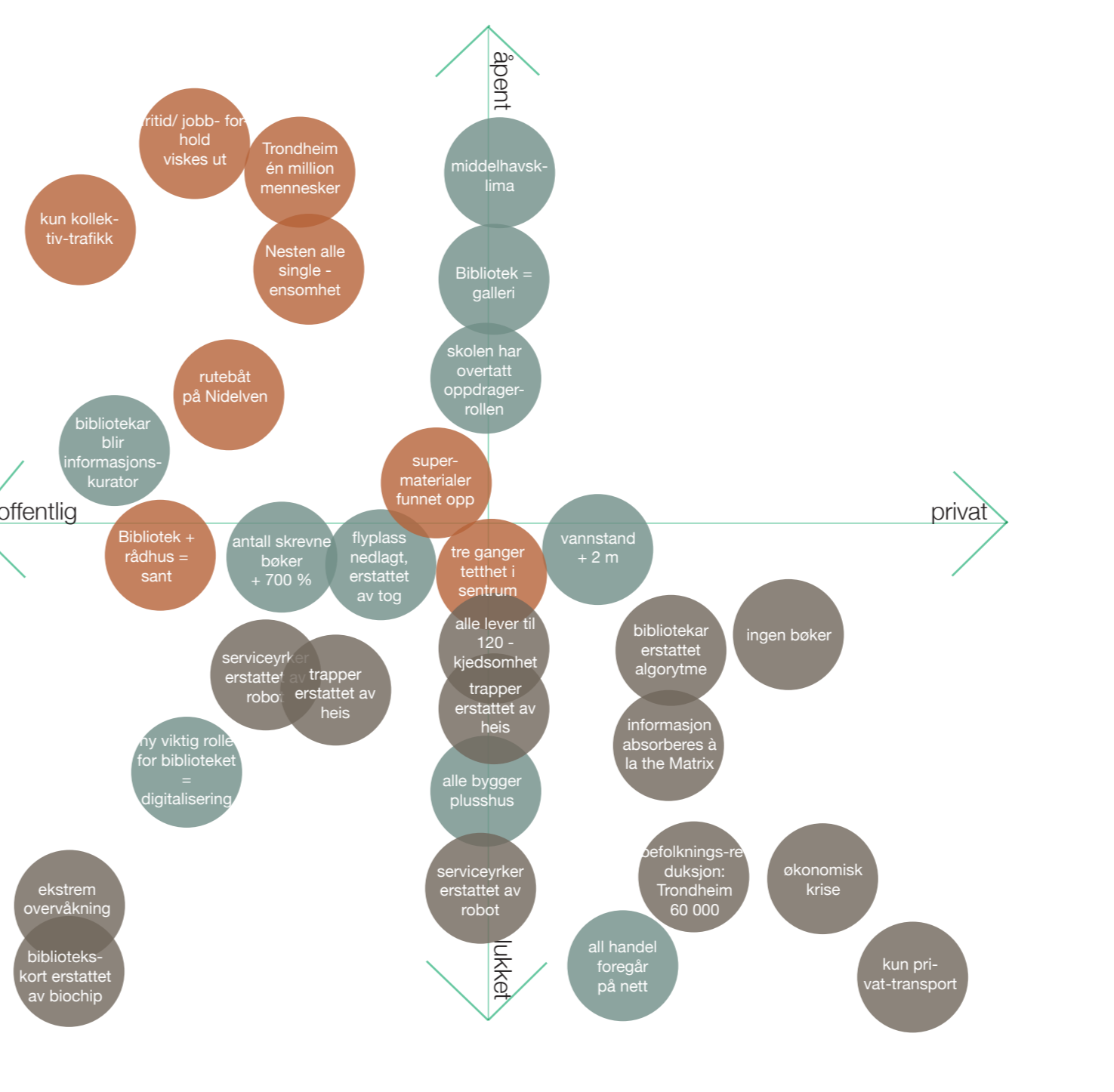
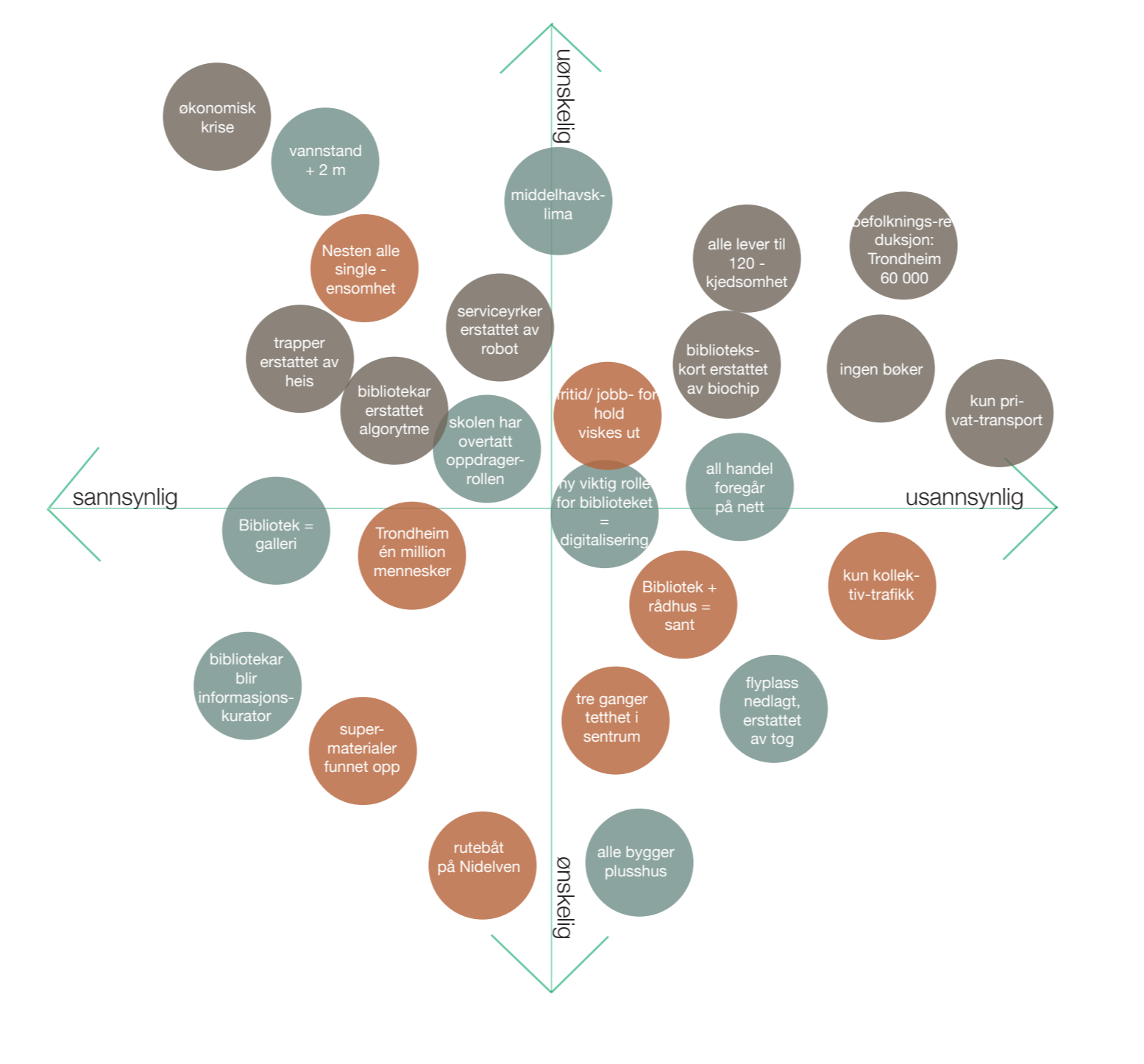
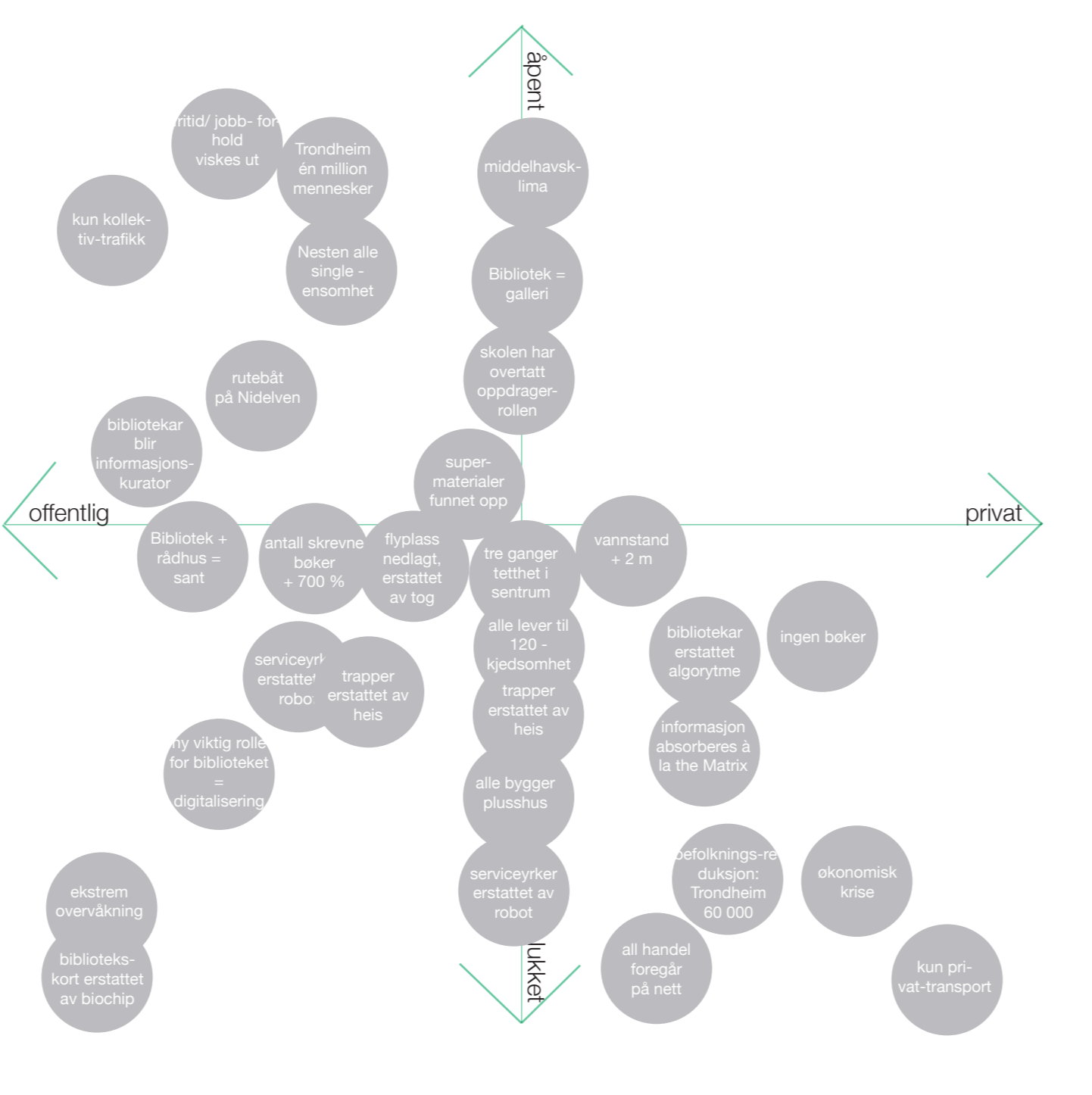
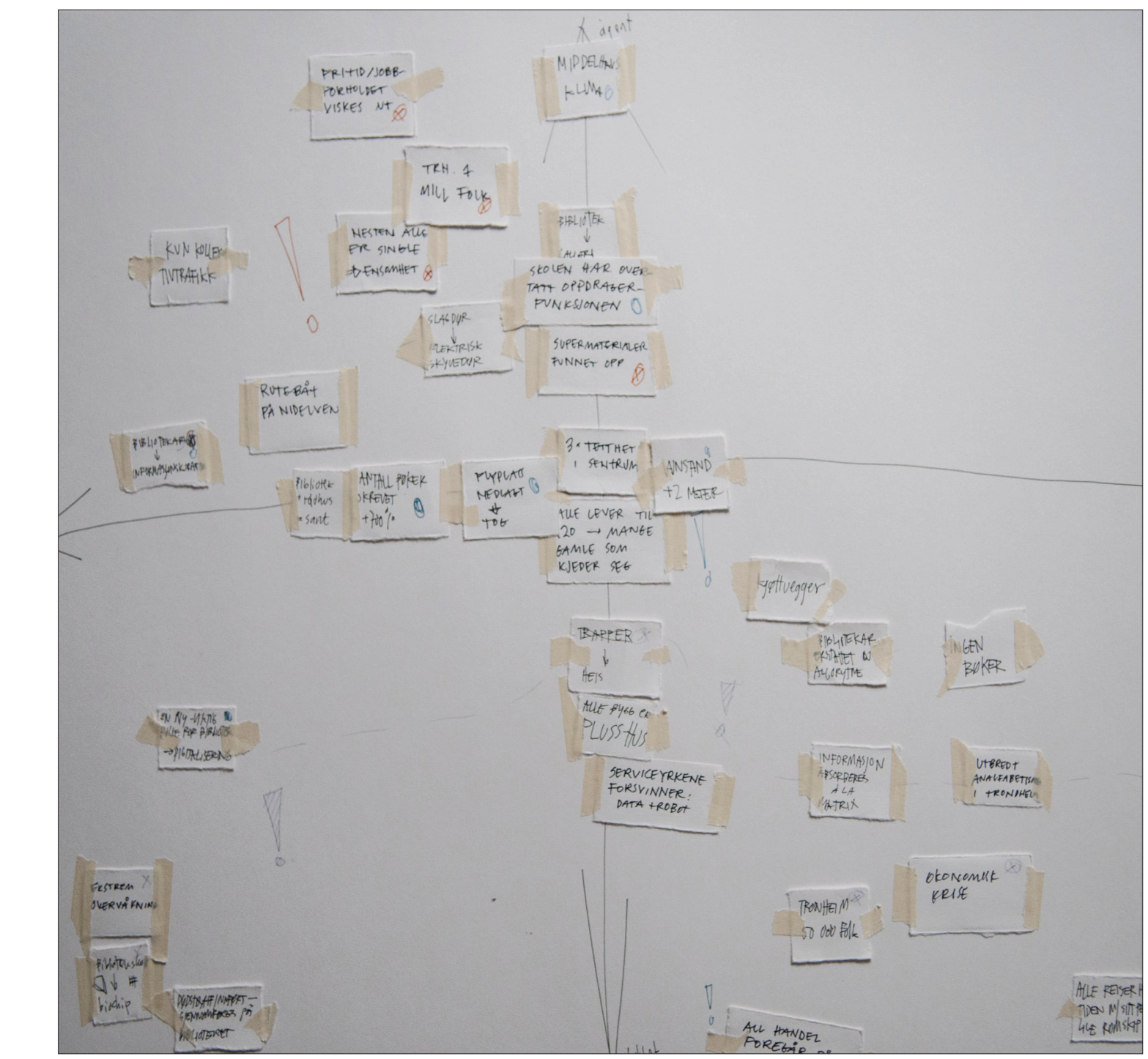
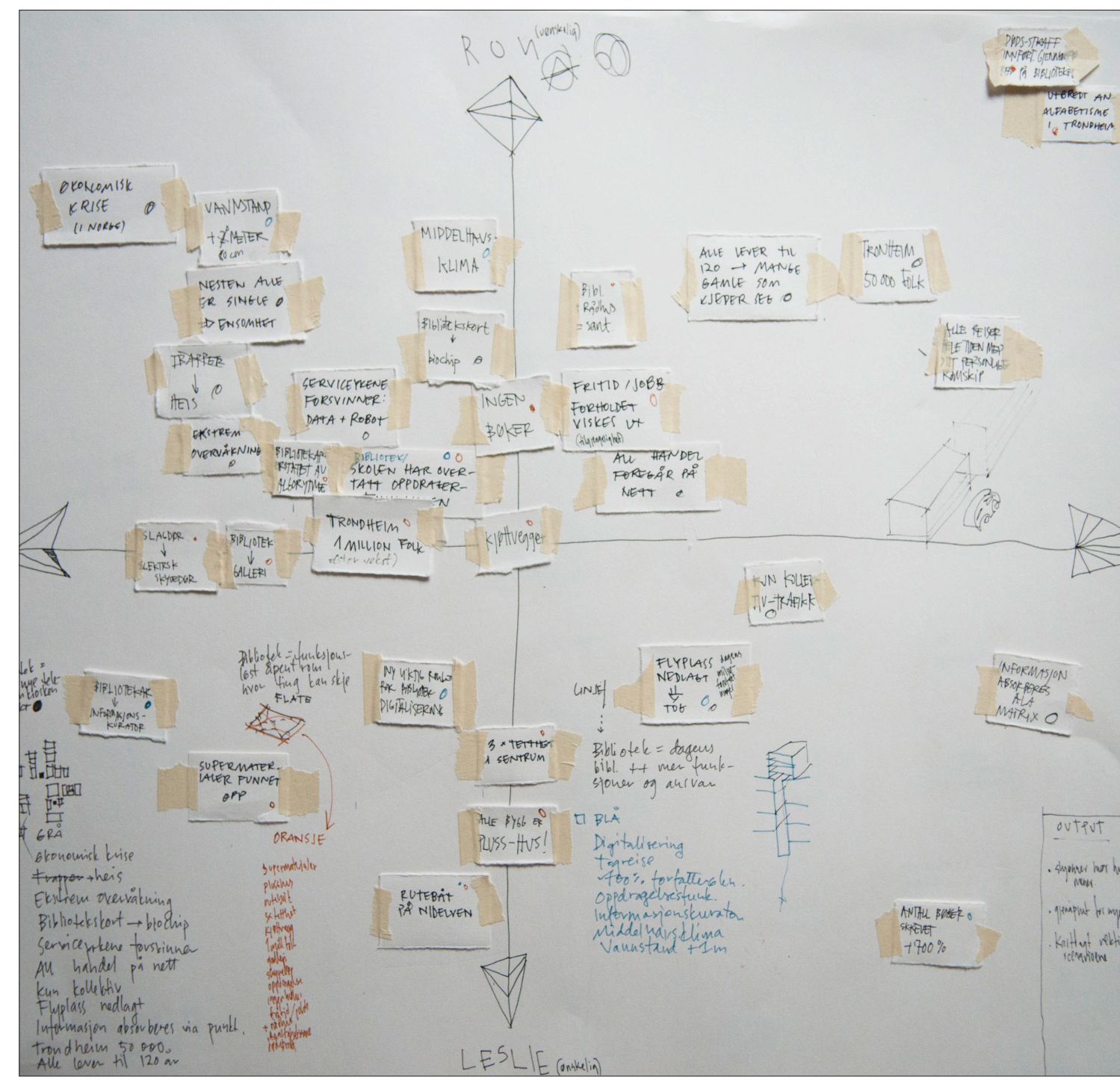
INFORMASJON

ARKIVERING

Studie

VENNESLA BIBLIOTEK

Høst 2012.

Anne Gjesdal Bjørndal & Fredrik Martens Onarheim

FILM
BLADERUTAN

BLADER
BLADER

NYHET

NYHET
18.000
Kopierings
D.

Innhold

s 8	Valg av bygg
s 8	Prosjektopplysninger
s 10	Lokalisering
s 12	Helen og Hard
s 14	Samtale med bibliotekssjef
s 18	Byggeprosess
s 20	Konstruksjonsprinsipp
s 24	Program
s 25	Plantegninger
s 28	Fasadefoto
s 34	Vurdering
s 35	Kilder

Valg av bygg

Ved å studere et eksisterende bibliotek etablerer vi et nullpunkt å diskutere de nye situasjonene ut fra, både under arbeidet og til slutt. Vi har valgt Helen og Hards nye bibliotek i Vennesla, som er et på mange måter konservativt og "stivt" bibliotek i ny og moderne drakt. Biblioteket har på samme tid vunnet statens byggeskikkpris og vært i sentrum av en kritisk diskusjon rundt bibliotekers utvikling og behov for fleksibilitet i interiøret.

Prosjektopplysninger

Arkitekt: Helen & Hard

Klient: Vennesla Kommune

Bygd: 2011

Løpemetre bokhylle: 650 m

Kostnadsramme: 80 000 000

Areal grunnflate: 1 100 kvm

Totalentreprenør: VEF Entreprenør

Rådgiver: RIB, RIE, RIV, RIBr; Rambøll

Konstruksjon: Massivtre og limtre

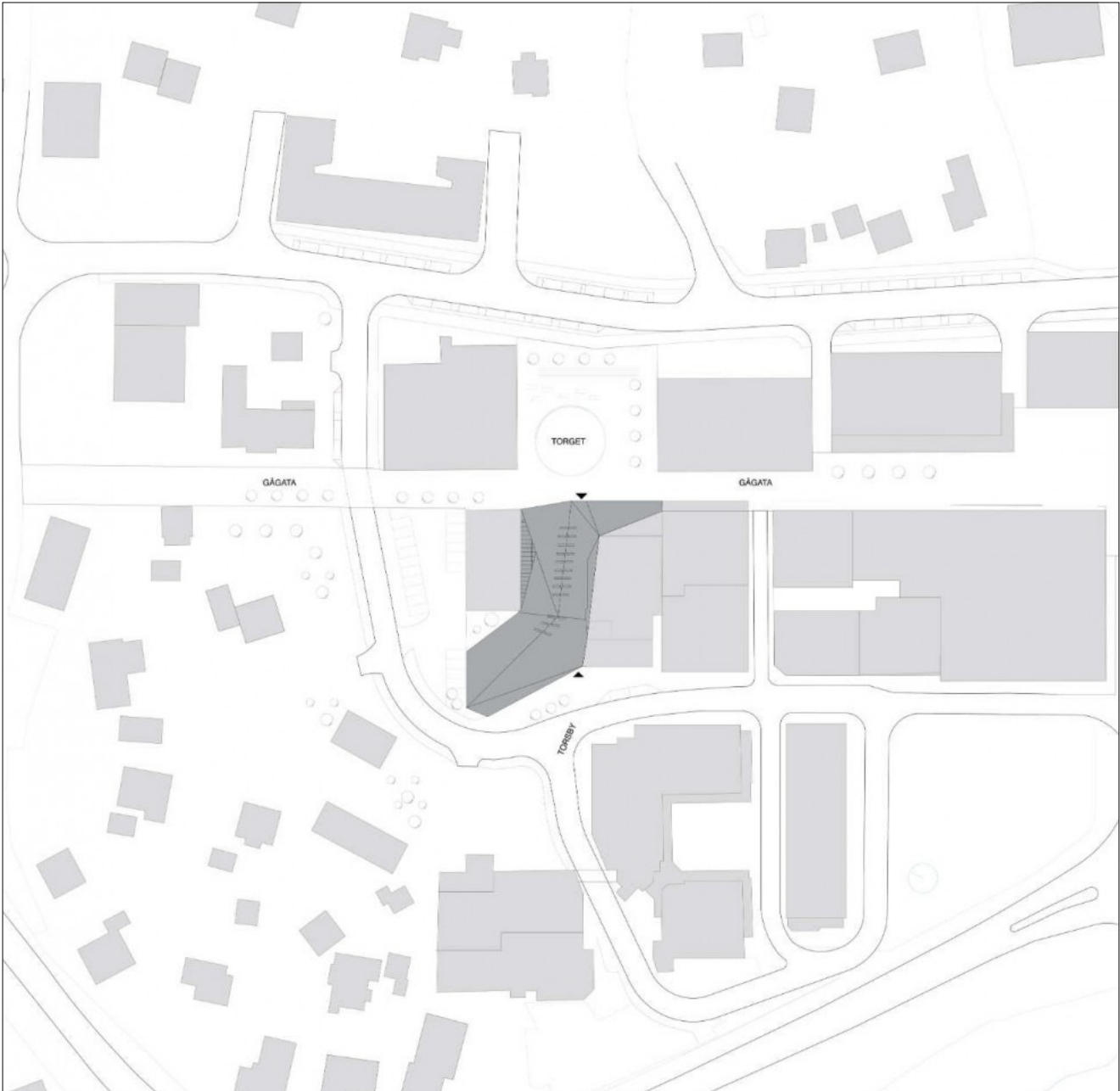

Lokalisering

Gamle vennesla bibliotek

Nye vennesla bibliotek

Helen og Hard

Helen & Hard ble grunnlagt i 1996 i Stavanger av den norske arkitekten Siv Helene Stangeland og den østerrikske arkitekten Reinhard Kropf. Idag er Helen & Hard et ungt kontor med 20 medarbeidere fra 8 forskjellige land, med kontor både i Oslo og Stavanger.

“Vi tegner i forskjellige skala og innfallsvinkler. Vi jobber i et bredt spekter av prosjekter, alt fra eneboliger til store offentlige bygg, fra lavblokker til masterplaner.

Vi søker å engasjere kreativt med bærekraftighet, ikke bare i romutforming, men også i unnfangelse og organisering av designprosessen, inklusiv bygging og prefabrikering. Målet vårt er å flytte oss vekk fra et utelukkende teknisk og antroposentrisk synspunkt for å la prosjektet realiseres i relasjon til dets fysiske, sosiale, kulturelle og økonomiske kontekst.”

Utvalg av priser:
Statens Byggeskikkpris
Vennesla bibliotek, 2012

Statens Byggeskikkpris
Preikestolen Fjellstue 2009

Sølvmedalje i verdensutstillingen i Shanghai
2008

Samtale med bibliotekssjef

Biblioteksdirektør i Vennesla,
Anne Kjersti Bentsen.

Om prosessen

Kommunen startet prosjektet og de biblioteksansatte har vært involvert hele veien. Den første arkitektkonkurransen i Vennesla noen sinne. Innbudt konkurranse for fem kontor.

System og samling

Biblioteket er organisert som de fleste andre norske biblioteker, med en hovedinndeling i fag- eller skjønnlitteratur og voksen- eller barnelitteratur. Den øvrige organiseringen følger Dewey decimal system. Radiochipsystem for å lokalisere bøker, såkalt RFID, finnes i Norge men brukes ikke annet enn for sikkerhet og kontroll.

Biblioteket er relativt lite med 650 hyllemeter bøker i hovedrommet, resten har vi på lager i kjelleren. Vi har også gode ordninger med å bestille fra de andre bibliotekene i Agder, og da får man vanligvis det man leter etter innen 1-2 dager.

De bøkene vi har stående fremme er et utvalg, og vi forsøker å lage utstillinger med bøker som er populære eller som vi vil anbefale.

Besøk og tilbud

Tendensen i Norge er at bibliotekene registrerer færre utlån, men flere besøkende. Møteplassfunksjonen til bibliotekene i kombinasjon med arrangementer, både på dagtid og kveldstid, hjelper denne utviklingen. I og med at Vennesla har et helt nytt bibliotek, har vi sett en oppgang i utlån det siste året, men vi forventer at det vil dabbe av.

Det gamle biblioteket inneholdt ikke mer enn bøker og ansatte. Det var samordnet med brannstasjonen og teknisk etatt litt utenfor sentrum. Det er klart at den nye beliggenheten er bedre for oss, i Venneslas hovedgate.

Funksjoner

Her har vi kino, voksenopplæring, litteraturkvelder, kafé, arrangementer, forestillinger, "eventyrrom" og møterom. Skolebarn kommer til våre ettermiddagstilbud, lekselesing og spill, mens det er seniorer på kafeen hele dagen. Det nye biblioteket skulle i utgangspunktet ikke bli et kulturhus, men når det stod ferdig så ser vi jo at det er det det er.

Fremtiden for Vennesla Bibliotek og kulturhus

Fremtidig bruk har rett og slett ikke vært diskutert så mye. Det er klart at endringene kommer, bibliotekene står sannsynligvis overfor en voldsom utvikling, men vi har i hovedsak diskutert mindre endringer, hva som kan skje i løpet av de ett- to neste årene.

e-bøker

Vi ønsker samarbeid med bibliotek i området for å utvikle en lånetjeneste. Dette har vi ikke kapasitet til å løse på hvert bibliotek. Likevel er det måten man har løst ting hittil. Foreløpig har vi ingen ordning for å låne ut bøker til lesebrett o.l.

Endring i innkjøpsordninger.

Musikk har vi nesten sluttet å kjøpe inn. DVD-er lånes det fremdeles en del av, men vi antar at det vil dabbe av.

Drift

Vi er 5 ansatte. Det viktigste for oss når biblioteket skulle planlegges var at vi ville ha hele den utestående samlingen på ett plan. Det må være mulig for 1 ansatt å jobbe alene, og ha oversikt.

Byggeprosess

31/8-2010. Tomta mellom voksenopplæringa og kinoen kraves ut helt inntil eksisterende kjeller.

21/9-2010. Kjelleren støpes, og det etableres gjennomgangsmuligheter til begge nabobygg.

1/12-2010. De første prefabrikerte limtrebjelkene heises på plass. Disse vil bære taket over foajéen.

21/1-2011. Taket over hovedinggangen monteres. Prefabrikerte massivtreelementer.

2/2-2011. Konstruksjonssystemet fortsetter mot "baksiden" av bygget.

9/3-2011. Ribbene kles av prefabrikerte massivtreelementer med ferdig utskjærte vindusåpninger.

9/3-2011. Ribbene kles av prefabrikerte massivtreelementer med ferdig utskjærte vindusåpninger.

24/3-2011. Interiørarbeidet begynner med isolering av taket.

31/3-2011. Møtet mellom det nye biblioteket, og voksenopplæringsbygget. Idag: caféareal.

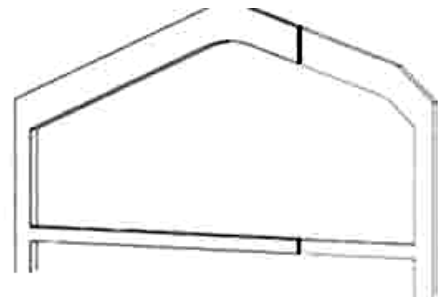
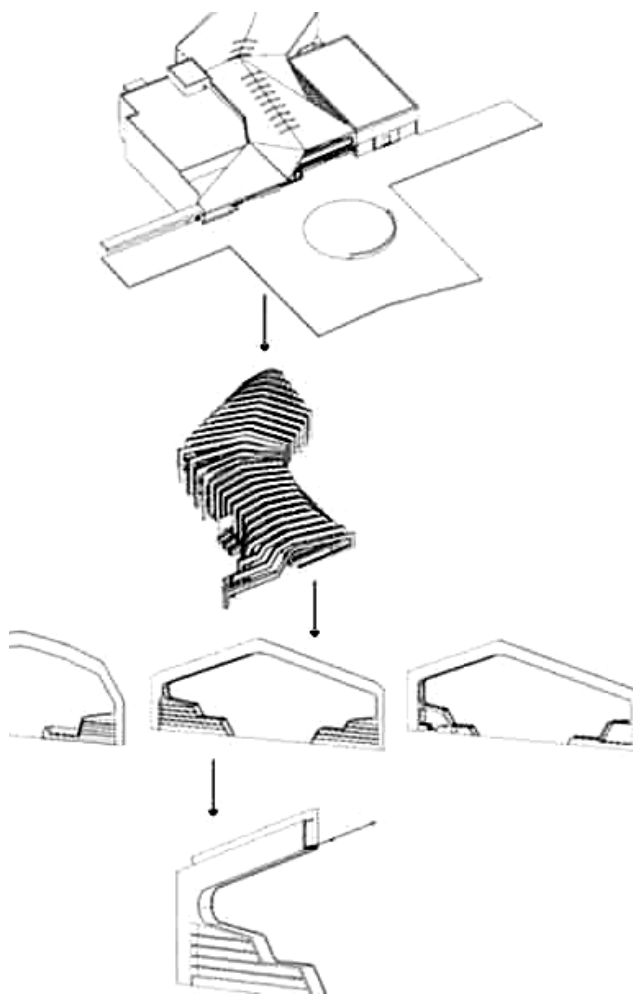
31/3-2011. Møtet mellom det gamle kinobygget og biblioteket. De får felles inngang/foajé.

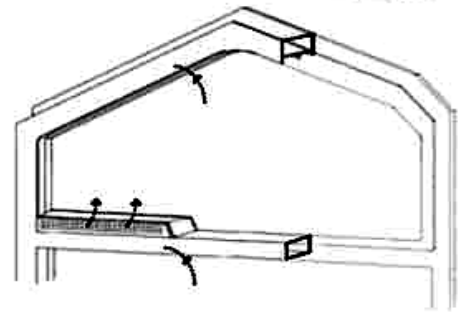
26/7-2011. Prøve monteringen av de prefabrikerte hyllemodulene.

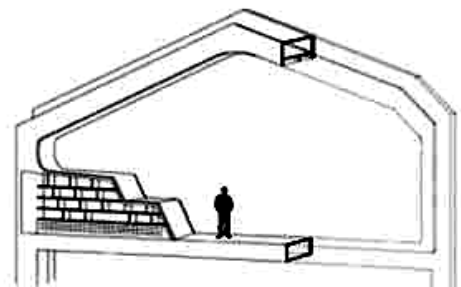
Konstruksjonsprinsipp

konstruksjon

infrastruktur

bokhyller

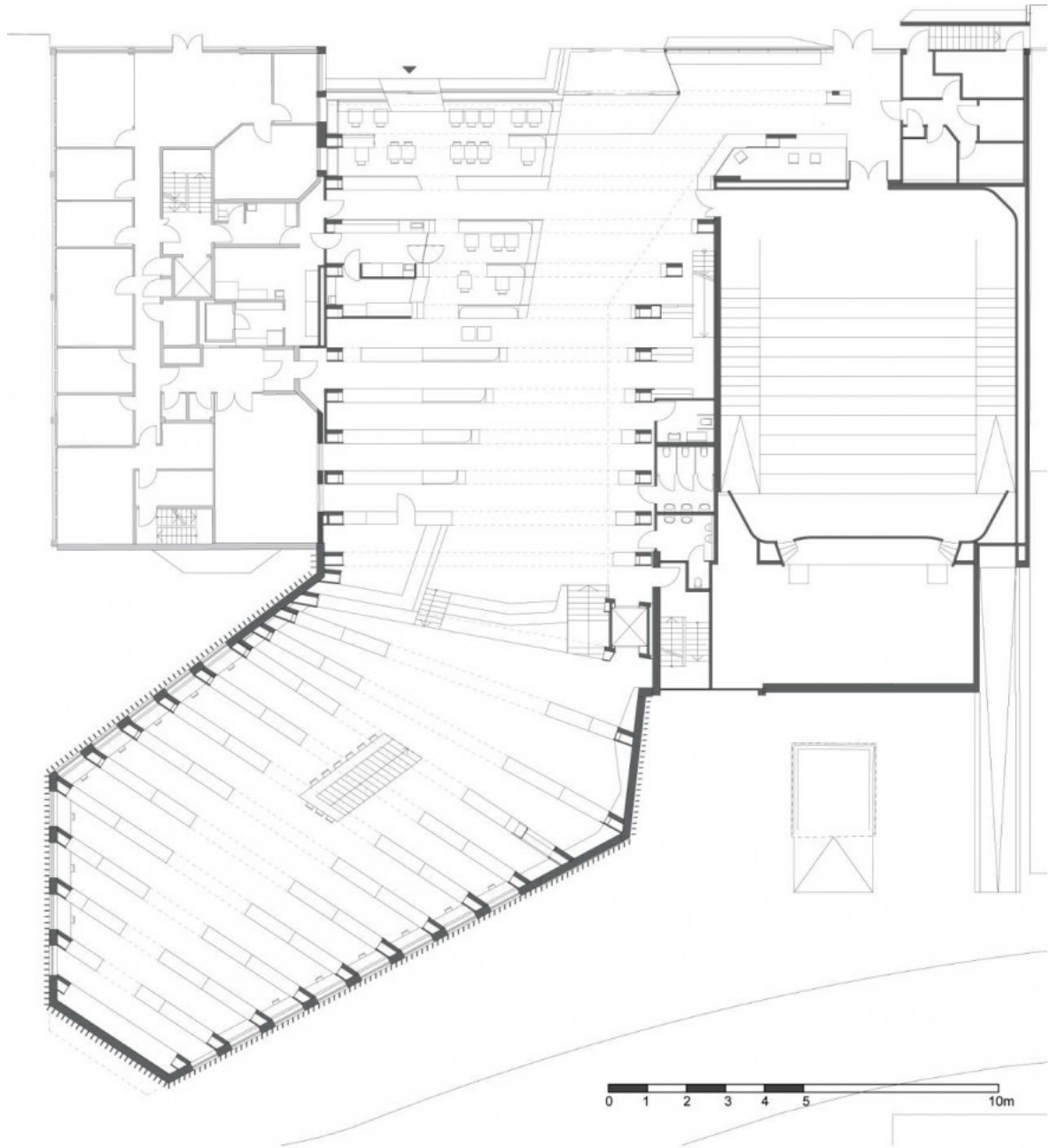

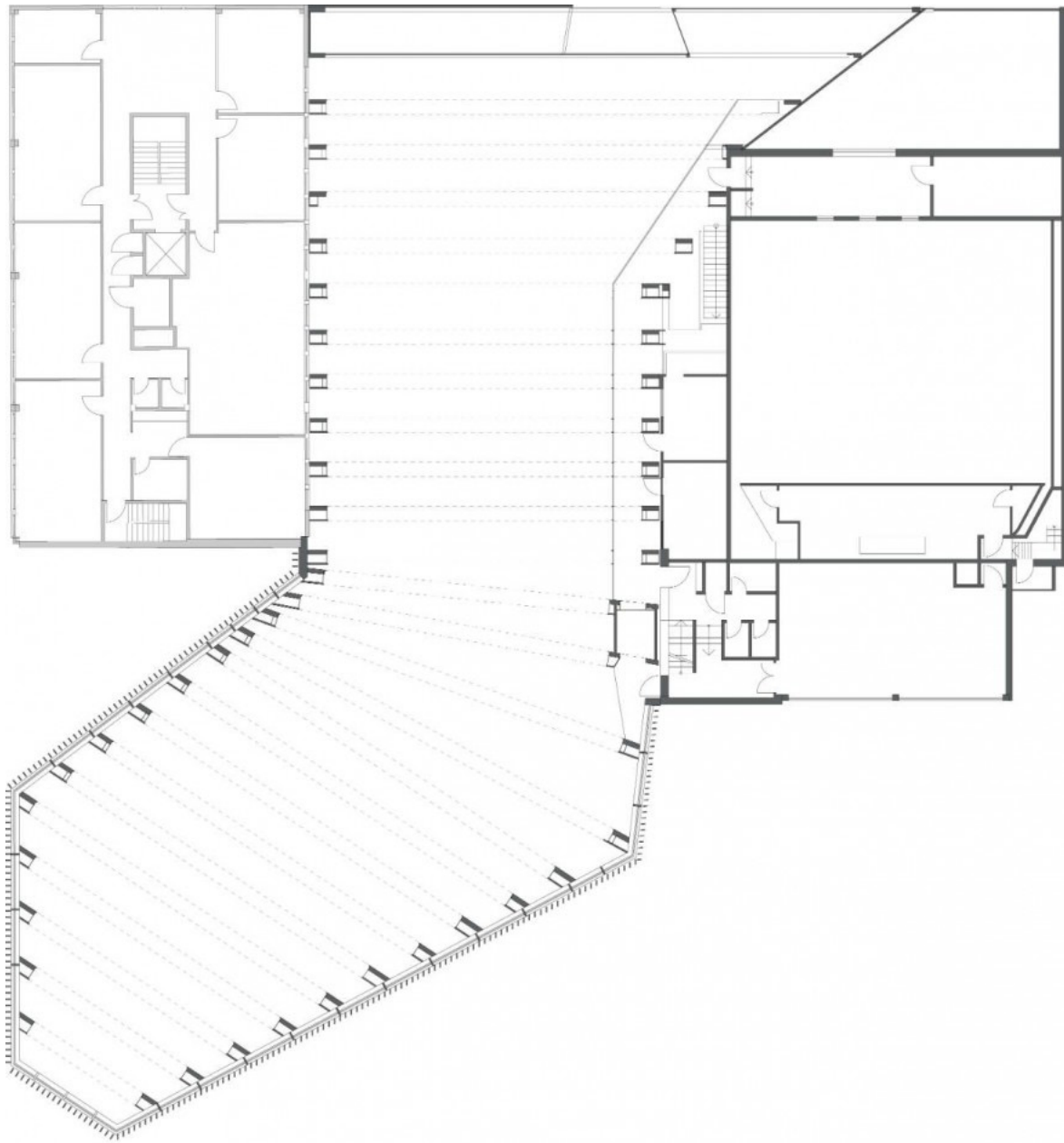
Program

Plan, 1.etg

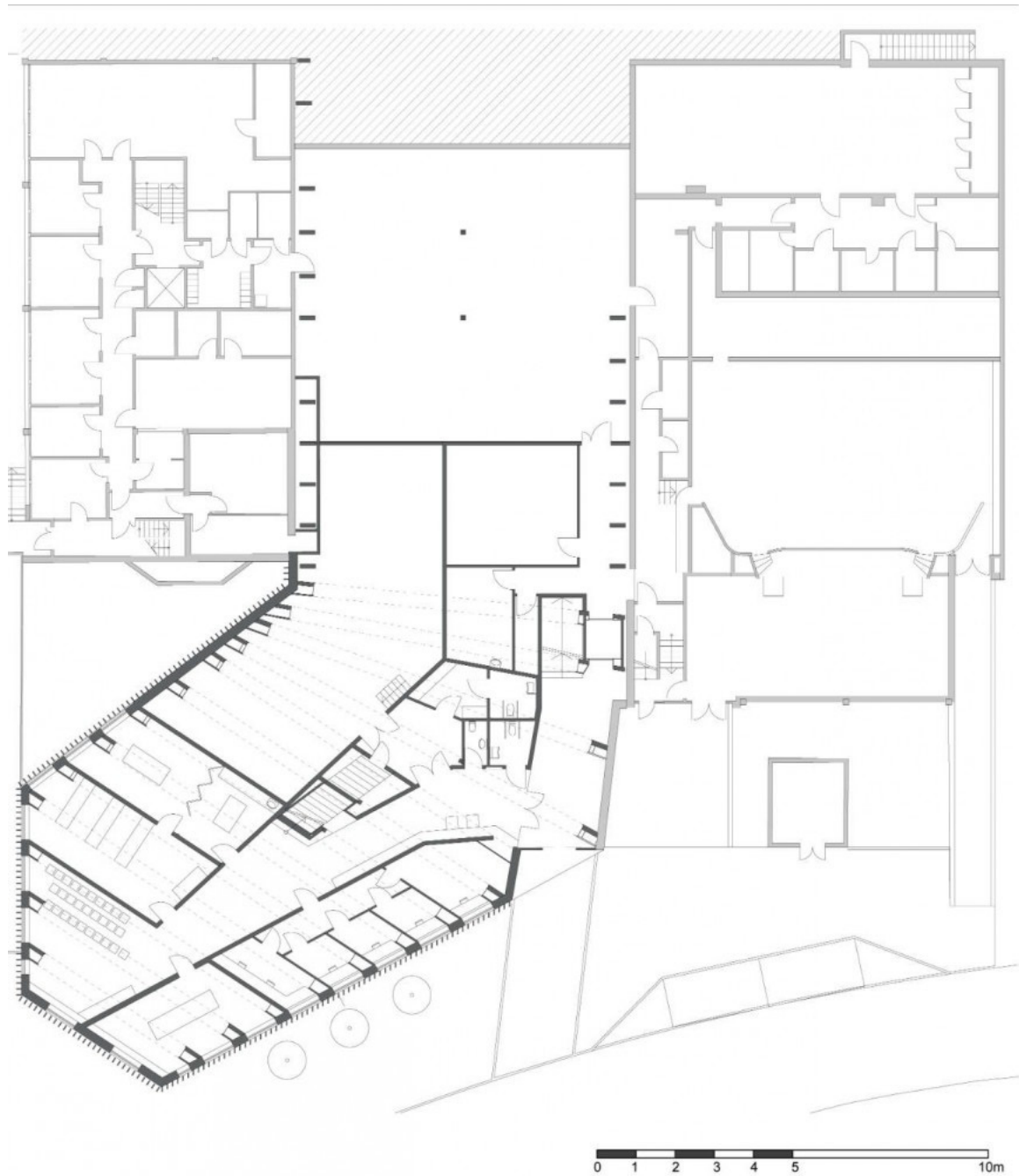

Plan 2.etg

Plan U.etg

Fasade mot gågate/torg

ULTURHUSET

VENP

Fasade mot bakgate

KULTURHUSET

Refleksjoner

Vennesla bibliotek er et moderne bygg med klassisk driftsmodell. Bygget tilbyr innovativ arkitektur, men bidrar lite til å utvikle biblioteket videre. Vi er overrasket over hvor lite det har blitt diskutert fremtidig bruk i løpet av designprosessen. I følge bibliotekssjef Bentsen finnes ingen planer/diskusjoner for hvordan biblioteket fungerer for mer enn to år frem i tid.

Under planleggingsprosessen ble det gjort til et poeng av involverte at dette ikke skulle bli et "kulturhus". Likevel var det det de endte opp med. Biblioteket fungerer idag som eneste arena for kulturelle arrangementer selv om det ikke var tiltenkt det. Situasjonen for et fremtidig bibliotek i Trondheim vil være litt annerledes, da det finnes flere kulturinstitusjoner i byen allerede.

Generelt var det interessant for oss å høre at det blir færre og færre utlån fra biblioteker i Norge, samtidig som besøksstatistikken går opp.

Biblioteket har fått mye kritikk for å være lite fleksibelt, og vi kan ikke gjøre annet enn å spørre om hva denne fleksibiliteten er. Å kunne flytte på bokhyllene? De store uprogrammerte gulvflatene virker å tilby nok fleksibilitet til å huse arrangementer.

Kilder

venneslabibliotek.blogspot.no

Helen og Hard, HHA.no

Samtale med biblioteksjef Anne Kjersti Bentsen.

“Statisk og Skulpturelt”, *Arkitektnytt*, 14. mars 2012

Marit Andersen Sombys, arkitektnytt.no kommentarfelt, mars 2012.

